

Komentarze do wyników z egzaminu maturalnego z geografii w województwie dolnośląskim i opolskim w 2008 roku

Wzorem lat ubiegłych geografia należała do przedmiotów najczęściej wybieranych na egzaminie maturalnym. W maju 2008 r. przystąpiło do niego po raz pierwszy 11 907 abiturientów. Zdecydowana większość (8642 uczniów) zdawała geografię jako przedmiot obowiązkowy na poziomie podstawowym. W porównaniu z rokiem ubiegłym zmniejszyła się liczba zdających, wzrosła natomiast liczba tych, którzy wybrali geografię na poziomie podstawowym.

W porównaniu z egzaminem maturalnym w 2007 roku odnotowano szereg zmian:

- zdawalność geografii wzrosła do 92,9%, zmniejszeniu uległa różnica w zdawalności między województwami naszego okręgu (0,3 punktu procentowego na korzyść woj. opolskiego),
- średnia punktacja za prawidłowe rozwiązanie arkusza, wyższa niż w ubiegłym roku, wyniosła:
22 punkty (na 50 punktów możliwych do uzyskania – czyli 44% punktów) za poziom podstawowy,
29 punktów (na 60 punktów możliwych do uzyskania – czyli 48,3% punktów) za poziom rozszerzony,
- zmniejszeniu uległy różnice w łatwości standardów wymagań, szczególnie w arkuszu z poziomu podstawowego i zrównanie łatwości standardów II i III w arkuszu rozszerzonym.

Analiza wskaźników łatwości arkusza z poziomu podstawowego i rozszerzonego wskazuje, że 51,6% (PP) i 65,7% (PR) zadań znajduje się w optymalnym przedziale łatwości (zakres 0,4 – 0,8 wskaźnika).

Optimalny przedział	Poziom	Liczba zadań	Numery zadań
0,4 – 0,8	PP	16	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 13, 14, 16, 17, 20, 25, 26, 27, 30
	PR	23	1, 4, 5, 7, 9, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 30, 31, 33, 34

W obu arkuszach przeważały zadania trudne (17 w arkuszu z poziomu podstawowego i 20 zadań w arkuszu z poziomu rozszerzonego). W obu arkuszach nie było dla zdających zadań bardzo łatwych, ale tylko 2 zadania (poziom podstawowy) okazały się bardzo trudne.

Zadania, które sprawiły największą trudność na poziomie podstawowym to zadania nr: 6., 10., 15., 21., dotyczące geografii fizycznej.

W arkuszu z poziomu rozszerzonego trudne były zadania nr: 15., i 28., dotyczące tematyki geologicznej i zadania nr: 26., 28., 34., odnoszące się do geografii społeczno-ekonomicznej.

Najłatwiejsze zadania dla zdających poziom podstawowy to zadania nr: 7., 1., 4., których rozwiązanie wymagało wykorzystania dołączonej do arkuszy barwnej mapy fragmentu Mazurskiego Parku Krajobrazowego.

W arkuszu z poziomu rozszerzonego najłatwiejsze były zadania nr: 24., 33., 21., 35. Zadania dotyczyły różnej tematyki – geografii ludności, relacji człowiek-środowisko i geografii politycznej.

Porównanie wyników egzaminu w kraju i w naszym okręgu wskazuje na bardzo zbliżony poziom osiągnięć w arkuszu podstawowym (tylko w jednym zadaniu – nr 6. wystąpiła różnica wskaźników łatwości na poziomie 10 punktów procentowych na naszą niekorzyść).

W arkuszu z poziomu rozszerzonego słabiej niż w kraju wypadły zadania nr: 3., 4., 6., 9., 17., (z różnicą kolejno: 11, 12, 13, 14 i 11 punktów procentowych na niekorzyść maturzystów z województwa dolnośląskiego i opolskiego).

Największe zróżnicowanie sprawdzanych umiejętności zdających arkusz podstawowy występuje w zadaniach obejmujących standard I. Najsłabsze wyniki uzyskali zdający w zadaniach dotyczących funkcjonowania systemu przyrodniczego Ziemi – wyjaśnianie zjawisk i procesów oraz wzajemnych zależności (wartości wskaźnika dla LO – 0,34, LP – 0,25, T – 0,27). Najwyższą rozwiązywalność uzyskało zadanie również z obszaru standardu I, w których zdający wykazali się znajomością kraju w którym występują konflikty o podłożu etnicznym i politycznym (wartości wskaźnika LO – 0,68, LP – 0,67, T – 0,67).

Wyrównany poziom umiejętności prezentują zdający rozwiązując zadania z obszaru standardu II i standardu III.

Analiza odpowiedzi na zadania arkusza z poziomu rozszerzonego pod kątem sprawdzanych umiejętności wskazuje na duże podobieństwo z arkuszem z poziomu podstawowego – wyrównane wyniki w zadaniach z obszaru standardu II i III, a znaczne różnice w obszarze standardu I.

Również najniższe wskaźniki uzyskały zadania sprawdzające umiejętności z geografii fizycznej z obszaru standardu I (wartości wskaźnika dla LO – 0,36, LP – 0,07, T – 0,16), natomiast najwyższą ze standardu III – zależność między środowiskiem naturalnym a człowiekiem (LO – 0,73, LP – 0,65, T – 0,65).

Szczegółowy opis arkuszy egzaminacyjnych z geografii jest dostępny na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (www.cke.edu.pl) – *Osiągnięcia maturzystów w roku 2008 Komentarz do zadań z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych*. Opracowanie powstało przy współpracy koordynatora krajowego z koordynatorami przedmiotowymi z poszczególnych OKE. W opracowaniu krajowym prezentowane są bardzo istotne i cenne informacje dla czytelnika.

Są to:

- precyzyjne zapisy sprawdzanych umiejętności w każdym zadaniu egzaminacyjnym, dające obraz kartoteki wymaganych osiągnięć w arkuszach egzaminacyjnych z geografii,
- przykładowe, poprawne odpowiedzi na wszystkie zadania otwarte arkuszy egzaminacyjnych ułatwiające czytelnikom interpretacje zakresów wymagań egzaminacyjnych i poziomów ich trudności,
- przykładowe, typowe błędne odpowiedzi pozwalające czytelnikom analizować braki w wiedzy i w umiejętnościach przedmiotowych oraz interpretować ewentualne źródła niepowodzeń zdających,
- komentarze do zadań, ukazujące różnorodność form zadań egzaminacyjnych, różnorodność materiałów źródłowych stanowiących wyposażenie zadań egzaminacyjnych.

Egzamin maturalny z geografii obejmuje różnorodny i szeroki zakres umiejętności i wiadomości przedmiotowych. Precyzyjnie opisane są one w wymaganiach egzaminacyjnych przedstawionych w informatorach maturalnych.

Poniżej zanalizowano przykładowe odpowiedzi na niektóre zadania egzaminacyjne z arkusza podstawowego i rozszerzonego z 2008 roku, wskazując na najczęściej popełniane błędy przez zdających.

Przykłady zadań:

Z poziomu rozszerzonego:

zadania 3., 6., 8., 10., 20., 31., o rozwiązywalności: 0.33, 0.32, 0.33, 0.34, 0.50, 0.55.

Zadanie 3. (2 pkt)

Podaj nazwy metod kartograficznych, za pomocą których przedstawiono na mapie:

- obszary leśne *poверхніowe поверхніова* +
- szlaki kajakowe *ізомеруа* -
- głębokości o tych samych wartościach w jeziorach *ізотеріа ізомеруа ізотеріа* -

Przykładowa poprawna odpowiedź zdających:

- obszary leśne: *metoda powierzchniowa*
- szlaki kajakowe: *metoda sygnaturowa*
- głębokości o tych samych wartościach w jeziorach: *metoda izarytmiczna*

Błędne odpowiedzi są wynikiem braku znajomości metod kartograficznych wykorzystywanych do przedstawiania zjawisk geograficznych.

Zadanie 6. (1 pkt)

Jezioro Mikołajskie jest jednym z częściej wykorzystywanych akwenów żeglarskich w Polsce.

Podaj na podstawie mapy dwie przyrodnicze cechy Jeziora Mikołajskiego, świadczące o jego atrakcyjności dla turystyki.

1. *лісна сізкі дыдактычна* -
2. *лісна сізкі дыдактычна* -

Zadanie 6. (1 pkt)

Jezioro Mikołajskie jest jednym z częściej wykorzystywanych akwenów żeglarskich w Polsce.

Podaj na podstawie mapy dwie przyrodnicze cechy Jeziora Mikołajskiego, świadczące o jego atrakcyjności dla turystyki.

1. *Яезіора Мікалайска знаходзіцца на тэрыторыі Мазурскага Парку Крайапазнавага* -
2. *яст сталым язіорам, не ма мацных прыдоў* -

Przykładowa poprawna odpowiedź zdających:

1. *Jezioro Mikołajskie łączy się z innymi jeziorami tworząc szlak żeglowny.*
2. *Jezioro Mikołajskie ma głębokości sprzyjające żeglowaniu.*

Zdający utożsamiają „cechy przyrodnicze” i „cechy pozaprzyrodnicze” podając cechy zagospodarowania i położenia na obszarze parku krajobrazowego. Zadanie wymagało umiejętności czytania mapy. Zdający wymienia cechy, których nie można odczytać z mapy.

Zadanie 8. (1 pkt)

Wymień na podstawie mapy dwie cechy świadczące o młodoglacjalnej rzeźbie obszaru przedstawionego na mapie.

1. *s.powo... zalesionych terenów.*
2. *mało erozyjowa rzeźba terenu.*

Zadanie 8. (1 pkt)

Wymień na podstawie mapy dwie cechy świadczące o młodoglacjalnej rzeźbie obszaru przedstawionego na mapie.

1. *ponieważ jest to poprzeczne mazarckie zalewisko się*
na północno-wschodniej części Polski
2. *wiele miejsc objętych ochroną*

Przykładowa poprawna odpowiedź zdających:

1. – obecność licznych jezior
2. – pagórkowata rzeźba

Błędne odpowiedzi są wynikiem braku znajomości pojęcia „rzeźba młodoglacjalna”.

Zadanie 10. (2 pkt)

Oblicz wysokość górowania Słońca nad horyzontem Warszawy (52°N, 21°E) w dniach 22 czerwca i 22 grudnia. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

$$\begin{array}{r} 52^{\circ}N \\ + 66^{\circ}33' \\ \hline \text{czerwiec: } 52^{\circ} + 66^{\circ}33' = 118^{\circ}33' \\ \text{grudzień: } 52^{\circ} - 66^{\circ}33' = 14^{\circ}33' \end{array}$$

Odpowiedź *22 czerwca wynosi 118°33' a 22 grudnia 14°33'*

Przykładowa poprawna odpowiedź zdających:

22 czerwca

$$\begin{aligned} h &= 90^{\circ} - \varphi + 23^{\circ}27' \\ h &= 90^{\circ} - 52^{\circ} + 23^{\circ}27' \\ h &= 61^{\circ}27' \end{aligned}$$

22 grudnia

$$\begin{aligned} h &= 90^{\circ} - \varphi - 23^{\circ}27' \\ h &= 90^{\circ} - 52^{\circ} - 23^{\circ}27' \\ h &= 14^{\circ}33' \end{aligned}$$

Braki w umiejętnościach z zakresu podstaw astronomii prowadzą do błędnego zapisu wzoru i wykonania obliczenia – 118°33', którego niedorzeczność nie budzi wątpliwości u piszącego.

Zadanie 20. (2 pkt)

Polska jest krajem o małych zasobach wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Działalność człowieka może prowadzić do zmniejszenia zasobów wody, ale może także przynosić skutki pozytywne.

Zaproponuj trzy możliwe do realizacji działania, które powinny być stosowane w Polsce w celu powiększenia lub odtwarzania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.

1. Powinno zacząć robić się w Polsce ciepłe zimą, takie inwestycje przynioszą dużo pieniędzy i wykorzystają wody podziemne
2. Powinno się pić tylko wodę kupać w sklepie, która została wydobytą z ziemi
3. Ciepły mi zimą wydobytą z ziemi musi być ogumień obawy

Przykładowa poprawna odpowiedź zdających:

1. Należy stosować zamknięty obieg wody.
2. Oszczędnie gospodarować wodą w gospodarstwach domowych i zakładach przemysłowych.
3. Budować zbiorniki retencyjne.

Brak powiązania polecenia z odpowiedzią. Odpowiedzi sformułowane nieporadnie, częściowo pozbawione sensu.

Zadanie 31. (2 pkt)

Wymień dwie bariery, na jakie napotyka rozwój rolnictwa ekologicznego w Polsce oraz dwie korzyści, wynikające z rozwoju tego typu rolnictwa.

Bariery:

1. Woda - Polska posiada bardzo małe zasoby wodnej ingerencji genetycznej uprawy uprawy
2. Gleba - większość rodzimych gleb w Polsce uprawa intensywnego nawożenia

Korzyści:

1. Polska jest krajem nizinnym ~~z~~ uprawy tutaj przystosują się
2. Umiarkowany klimat pozwala na wysoką produkcję. Licz upraw bez konieczności ingerencji genetycznej

Przykładowa poprawna odpowiedź zdających:

Bariery:

1. Świadomość rolników jest niska.
2. Koszty produkcji są wysokie.

Korzyści:

1. Żywność ekologiczna jest zdrowa.
2. Wyższe ceny żywności ekologicznej przyczyniają się do wzrostu dochodów rolników.

Zdający nie czyta uważnie polecenia. Udziela odpowiedzi przypadkowych, bez sensu.

Z poziomu podstawowego:
zadania 6., 10., 15., 23., 25., o rozwiązywalności: 0.21, 0.19, 0.14, 0.35, 0.55.

Zadanie 6. (1 pkt)

Na podstawie mapy opisz dwie przyrodnicze różnice między Jeziorem Mikołajskim a Jeziorem Łuknajno.

1. Jezioro Łuknajno położone jest w strefie cichej, na Jeziorze Mikołajskim wiele przystani i linii żeglugi pasażerskiej.
2. Jezioro Łuknajno jest Rezerwatem Biosfery i jest mniej zanieczyszczone niż Jezioro Mikołajskie.

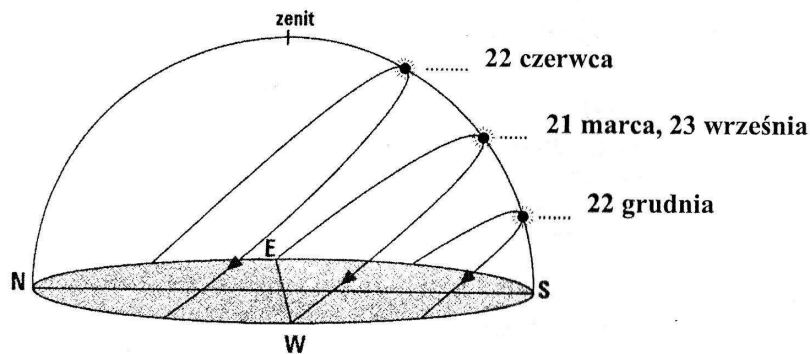
Przykładowa poprawna odpowiedź zdających:

1. Jezioro Mikołajskie ma bardziej wydłużony kształt niż J. Łuknajno.
2. Jezioro Mikołajskie jest głębsze niż J. Łuknajno.

Nieuważne czytanie polecenia sprawia, że zdający nie podaje cech przyrodniczych różniących jeziora. Podaje cechy jezior, które odczytuje z mapy nie dokonując opisu różnic między jeziorami.

Zadanie 10. (1 pkt)

Rysunek przedstawia widomą wędrówkę Słońca w dniach równonocy i przesileni nad horyzontem obserwatora, znajdującego się w umiarkowanych szerokościach geograficznych.

Wymień dwie konsekwencje ruchu obiegowego Ziemi na szerokości geograficznej, na której znajduje się obserwator.

1. ~~po~~ występowanie widnokosm —
2. ~~występowanie~~ dnia i nocy porażona wędrówka Słońca —

Przykładowa poprawna odpowiedź zdających:

1. — występowanie pór roku
2. — zmienna długość trwania dnia

Zadanie sprawdza wiedzę z podstaw astronomii. Uczeń myli konsekwencje ruchu obrotowego i obiegowego. Odpowiedź pierwsza nie jest konsekwencją ruchu obiegowego.

Zadanie 15. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę.

Czynnik rzeźbotwórczy	Proces rzeźbotwórczy	Przykład wytworzonej przez czynnik i proces formy rzeźby
Woda jeziora	erozja	dolina U-kształtna
wody płynące	erozja	delta
more	akumulacja	barchan
fale morskie	akumulacja	klif

Zadanie 15. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę.

Czynnik rzeźbotwórczy	Proces rzeźbotwórczy	Przykład wytworzonej przez czynnik i proces formy rzeźby
piasek	erozja	dolina U-kształtna
wody płynące	wypłukiwanie	delta
wiatr	akumulacja	barchan
fale morskie	wietnie	klif

Przykładowa poprawna odpowiedź zdających:

Czynnik rzeźbotwórczy	Proces rzeźbotwórczy	Przykład formy rzeźby
lodowiec		
	akumulacja	
wiatr		
	abrazja	

Braki w wiedzy merytorycznej sprawiają, że zdający nie odróżniają procesu rzeźbotwórczego od czynnika rzeźbotwórczego i formy rzeźby.

Zadanie 23. (2 pkt)

Tekst odnosi się do gospodarowania ziemią rolniczą w krajach słabo rozwiniętych.

W krajach rozwijających się ogromne obszary ziemi zajmują gospodarstwa należące do wielkich spółek i koncernów krajów wysoko rozwiniętych. Wiele amerykańskich, angielskich towarzystw i banków ma również tysiące hektarów ziemi w krajach Afryki, Azji, Ameryki Łacińskiej, użytkując je jako plantacje trzciny cukrowej, kakaowca, herbaty, drzew kauczukowych. Przedsiębiorstwa są zarządzane przez personel zazwyczaj nie pochodzący z kraju, w którym są położone. Ze względu na wysoką specjalizację gospodarstwa te mają charakter monokultury.

Na podstawie: J. Falkowski, J. Kostrowicki, *Geografia rolnictwa świata*, 2002 r.

Wykorzystaj tekst oraz własną wiedzę i podaj trzy konsekwencje, wynikające z lokalizacji gospodarstw należących do wielkich spółek i koncernów na obszarach krajów słabo rozwiniętych.

1. Tania siła robocza występująca na terenach Afryki, Azji, Ameryki Łacińskiej.
2. Dużo niezagospodarowanych terenów.
3. Dobry klimat występujący na podanych obszarach.

Przykładowa poprawna odpowiedź zdających:

1. Ziemia uprawna wykorzystywana jest na plantacje roślin przeznaczonych na eksport a nie do produkcji żywności dla ludności miejscowej.
2. Miejsca pracy dla wykwalifikowanych pracowników są zajmowane przez cudzoziemców.
3. Dla miejscowej ludności brakuje ziemi.

Zdający podaje przyczyny a nie konsekwencje. Odpowiedzi odbiegają od polecenia i wskazują na brak umiejętności korzystania z tekstu.

Zadanie 25. (2 pkt)

a) Z podanych trzech typów okręgów przemysłowych zaznacz ten, który charakteryzuje się rozwojem gałęzi i branż przemysłu takich jak: elektrotechniczny, środków transportu, odzieżowy, farmaceutyczny, poligraficzny i perfumeryjno-kosmetyczny.

Typy okręgów przemysłowych:

- A. Transportowy
- B. Miejski +
- C. Surowcowy

b) Wyjaśnij, dlaczego w okręgach tego typu rozwinęły się wymienione gałęzi i branże przemysłu.

W okręgach tego typu rozwinęły się wymieniane gałęzi ponieważ miasta posiadają odpowiednie warunki do tworzenia branż. Coz większy nacisk nakładany jest na usługi, są coz popularnie jze w tych okręgach.

Przykładowa poprawna odpowiedź zdających:

Występuje zaplecze naukowo – techniczne dla rozwoju wielu nowoczesnych gałęzi przemysłu.

Poprawnie wybrany typ okręgu, natomiast uzasadnienie jest zawile, ogólnikowe i nie dające poprawnej odpowiedzi.

Analiza rozwiązywalności zadań egzaminacyjnych i udzielanych przez maturzystów błędnych odpowiedzi potwierdza braki w wiedzy geograficznej z zakresu stosowania i interpretacji pojęć i terminologii geograficznej, rozumienia związków przyczynowo-skutkowych w środowisku przyrodniczym i procesów zachodzących w przyrodzie. Potwierdzona jest w świetle tych analiz teza o potrzebie rozwijania u uczniów przygotowujących się do matury z geografii zarówno na poziomie podstawowym jak i rozszerzonym umiejętności:

- porównywania, oceniania, wnioskowania w rozwiązywaniu problemów formułowanych w geografii z wykorzystaniem materiałów źródłowych takich jak: mapa, rysunek, tabele, wykresy, teksty,
- udzielania odpowiedzi na zadania egzaminacyjne zgodnie z poleceniem czyli uważnego czytania poleceń ze zrozumieniem, zwracając uwagę na czasowniki operacyjne zadania i formułowanie odpowiedzi na temat a nie obok tematu,
- formułowania odpowiedzi na zadania otwarte z uwzględnieniem zasad poprawności językowej i komunikatywności bez względu na to jak kusząca jest formuła sms-u.